

УДК 316.4.327:327

О. М. Балакірева, канд. соціол. наук

Інститут економіки та прогнозування НАН України

Д. А. Дмитрук, канд. соціол. наук

Інститут економіки та прогнозування НАН України

ІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ: ОСІНЬ 2013 р.¹

У публікації за результатами моніторингових опитувань населення представлено динаміку суспільних настроїв стосовно двох можливих напрямів інтеграції України (Митний союз чи ЄС) у залежності від змісту і цілей цих проєктів, орієнтацій на відповідні базові цінності.

К л ю ч о в і с л о в а : інтеграційні процеси, євроінтеграція, асоціація, Митний союз, ЄС.

Активізація світових інтеграційних процесів зачепила й нашу країну. Існує два можливих напрями інтеграції. Виникає проблема вибору країною базових, фундаментальних цінностей, моделі подальшого розвитку. Інтеграційні проєкти відрізняються характером, змістом та цілями. У програмних документах МС/ЄП (Митний союз/Єдиний економічний простір) основний акцент зроблено на співробітництві в економічній та політичній сферах. При цьому поза увагою залишаються більшість аспектів соціально-гуманітарного розвитку², демократизація суспільного життя, розвиток громадянського суспільства тощо. Для ЄС визначальним фактором подальшої євроінтеграції України

¹ За результатами моніторингових опитувань населення України, що проводяться Центром "Соціальний моніторинг" та Українським інститутом соціальних досліджень ім. О. Яременка спільно з відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій Інституту економіки та прогнозування НАН України. Вибіркова сукупність кожного опитування моніторингу складає не менше 2000 респондентів, репрезентативна за основними соціально-демографічними ознаками стосовно дорослого населення України.

Останнє представлено тут всеукраїнське опитування населення країни проведено з 11 по 16 вересня 2013 р. в усіх областях України, АР Крим та м. Києві. Всього опитано 2007 респондентів. Стандартні відхилення при достовірних 95% і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,31–2,18%. Метод отримання інформації: індивідуальне інтерв'ю за місцем проживання респондента "віч-на-віч". Рівень досягнення респондентів – 62%.

² Натомість РФ декларує необхідність збереження ареалу "русского мира" та забезпечення інтересів гуманітарного характеру, що передбачає роботу з російськими громадянами і російськомовним населенням пострадянського простору, підтримання ініціатив у сфері публічної дипломатії та поширення російської мови і культури [див.: Перспективи взаємовідносин України та Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, Російської Федерації / А.В. Єрмолаєв, І.В. Клименко [та ін.] – К. : НІСД, 2011. – С. 11].

є саме рівень розвитку демократії, громадянського суспільства, верховенства права, незалежності судової системи, прав і свобод людини. Механізм здійснення співробітництва у цих сферах прописаний у проекті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

У цій ситуації вибору важливо звернутися до громадської думки різних груп населення³.

1. Динаміка інтеграційних уподобань українців за даними опитувань громадської думки вітчизняними соціологічними службами

Таблиця 1.1

Динаміка ставлення населення до ідеї приєднання України до союзу Росії та Білорусі, %⁴

Варіанти відповідей	2010 р.	2012 р.
Швидше, негативно	22	25
Швидше, позитивно	61	56
Важко сказати та відмова відповісти (разом)	16	19

Таблиця 1.2

Динаміка ставлення населення до вступу України в ЄС, %

Варіанти відповідей	2010 р.	2012 р.
Швидше, негативно	19	22
Швидше, позитивно	46	46
Важко сказати та відмова відповісти (разом)	35	32

Таблиця 1.3

Динаміка ставлення населення щодо вибору інтеграційного напрямку України, %⁵

Варіанти відповідей	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Вступ до ЄС	44	42	42
Вступ до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації	31	32	31
Неприєднання ані до ЄС, ані до Митного союзу	9	11	14
Важко відповісти	16	15	14

³ Непогано було б також мати думку різних груп української еліти, але, на жаль, авторам такі дослідження не відомі.

⁴ Українське суспільство 1992–2012. Стан та динаміка соціальних змін. Соціологічний моніторинг / за ред. д. е. н. В. Ворони, д. соц. н. М. Шульги. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2012. – С. 543.

⁵ Центр Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=865>.

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

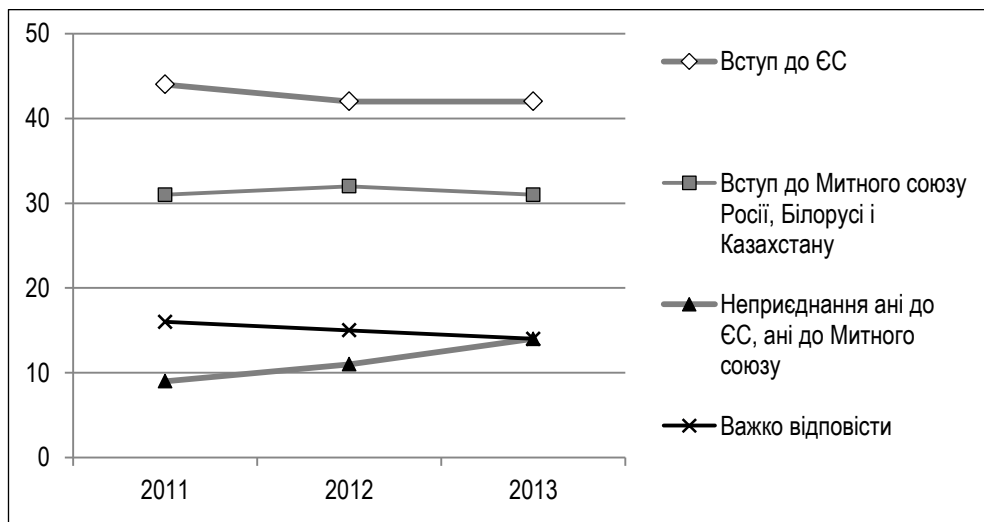

Рис 1.1. Динаміка думок населення щодо вибору інтеграційного напрямку України впродовж 2011–2013 рр.

Таблиця 1.3а

Думки населення щодо вибору інтеграційного напрямку України, за регіоном опитування, %

Варіанти відповідей	Захід	Центр	Південь	Схід
Вступ до ЄС	73	49	33	21
Вступ до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації	7	22	40	50
Неприєднання ані до ЄС, ані до Митного союзу	10	15	14	14
<i>Важко відповісти</i>	<i>10</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>16</i>

Таблиця 1.3б

Думки населення щодо вибору інтеграційного напрямку України, за віком, %

Варіанти відповідей	18–29	30–39	40–49	50–59	≥60
Вступ до ЄС	54	45	45	38	30
Вступ до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації	19	22	28	39	45
Неприєднання ані до ЄС, ані до Митного союзу	13	16	13	14	12
<i>Важко відповісти</i>	<i>14</i>	<i>17</i>	<i>15</i>	<i>10</i>	<i>13</i>

Таблиця 1.4

Підтримка населенням приєднання України до ЄС, %⁶

Варіанти відповідей	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Ні	13	15	24
Скоріше, ні	16	19	13
Скоріше, так	27	19	17
Так	29	33	33
<i>Важко відповісти</i>	<i>15</i>	<i>14</i>	<i>13</i>
Ні (в тому числі і скоріше, ні)	29	34	37
Так (в тому числі і скоріше, так)	56	52	50

Таблиця 1.5

Підтримка населенням утворення єдиної держави в складі України, Росії та Білорусі, %

Варіанти відповідей	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Ні	29	30	35
Скоріше, ні	15	14	12
Скоріше, так	20	18	16
Так	28	23	26
<i>Важко відповісти</i>	<i>8</i>	<i>15</i>	<i>11</i>
Ні (в тому числі і скоріше, ні)	44	44	47
Так (в тому числі і скоріше, так)	48	41	42

Таблиця 1.6

Питома вага українців, що ставляться позитивно до таких шляхів розвитку України, за віком, %⁷

Шляхи розвитку України	18–35 років		36 років та більше	
	2008 р.	2012 р.	2008 р.	2012 р.
Приєднання до Європейського Союзу	47,9	50,3	42,3	43,4
Приєднання України до союзу Росії та Білорусі	52,4	49,4	64,3	59,9

*Оцінювалося ставлення до різних союзів окремо, а не одна з альтернатив.

Висновок 1

Згідно з результатами опитувань громадської думки, які проводили вітчизняні соціологічні служби впродовж останніх кількох років, спостерігаються тенденції зменшення (порівняно з показниками 2011 р.) кількості прихильників МС/ЄП. При цьому кількість "невизначених" стосовно питання про приєднання до Митного союзу зростає. Середній рівень підтримки напряму інтеграції з МС/ЄП коливається в межах 31–56%.

⁶ На роздоріжжі, або інтеграційні ребуси [Електронний ресурс] / Соціологічна група "Рейтинг" – 11.04.2013. – Режим доступу : <<http://ratinggroup.com.ua/products/politic/data/entry/14059/>>.

⁷ Розраховано за даними моніторингу "Українське суспільство" Інституту соціології НАН України.

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Щодо європейського напрямку інтеграції, то спостерігається тенденція збільшення (порівняно з показниками 2011 р.) противників інтеграції з ЄС. При цьому кількість "невизначених" з цього питання зменшується.

Середній рівень підтримки напрямку інтеграції з ЄС коливається в межах 33–56%.

У рамках постійного моніторингу громадської думки, який проводиться Центром "Соціальний моніторинг" та Українським інститутом соціальних досліджень ім. О. Яременка спільно з відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (керівник – О. М. Балакірева), у вересні 2013 р. спеціальний тематичний блок було присвячено інтеграційним настроям дорослого населення України.

2. Поінформованість населення стосовно підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом

Таблиця 2.1

Поінформованість населення стосовно підписання Договору про асоціацію, %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Стать респондента		Вік, років				
		Чоловіча	Жіноча	18–29	30–39	40–49	50–59	≥60
Так	61,2	66,2	57,0	54,5	65,6	62,3	64,7	61,2
Ні	29,9	27,4	32,0	34,9	29,0	28,7	24,5	30,2
Важко відповісти	8,9	6,4	11,0	10,6	5,4	9,0	10,8	8,6

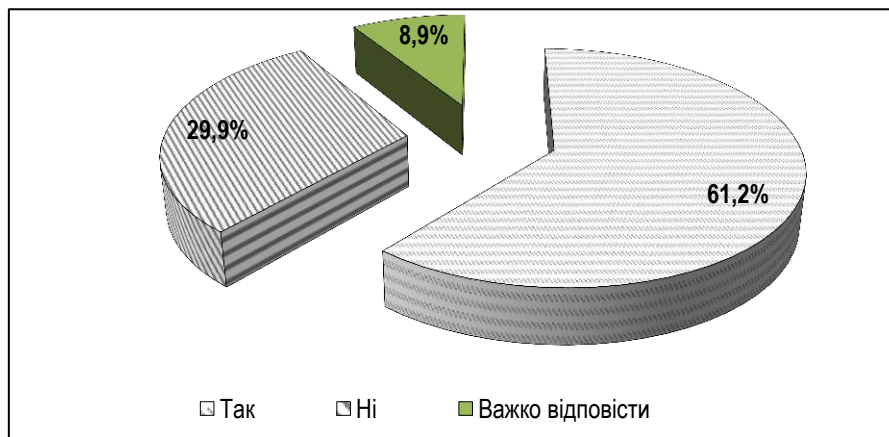

Рис. 2.1. Поінформованість населення стосовно підписання Договору про асоціацію, станом на вересень 2013, %

Таблиця 2.1а

**Поінформованість населення стосовно підписання Договору
про асоціацію, за рівнем освіти**

Варіанти відповідей	Серед усіх	Освіта			
		Базова середня освіта(9 кл.)	Повна загаль- на середня	Базова вища освіта	Повна вища освіта
Так	61,2	43,5	55,3	64,2	71,7
Ні	29,9	44,6	36,1	26,9	20,0
<i>Важко відповісти</i>	8,9	11,9	8,6	8,9	8,3

Таблиця 2.1б

**Поінформованість населення стосовно підписання Договору
про асоціацію, за регіоном опитування**

Варіанти відповідей	Серед усіх	Регіон опитування						
		Захід*	Центр**	Північ***	Схід****	Південь*****	АР Крим	м. Київ
Так	61,2	63,3	66,5	45,9	60,0	63,2	56,5	75,8
Ні	29,9	26,4	26,0	44,1	31,9	30,4	32,2	11,6
<i>Важко відповісти</i>	8,9	10,3	7,5	10,0	8,1	6,4	11,3	12,6

* Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області.

** Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області.

*** Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області.

**** Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська області.

***** Миколаївська, Одеська, Херсонська області.

Таблиця 2.2

Розподіл відповідей на запитання: "Скажіть, Вам особисто достатньо чи недостатньо інформації про перспективи та ризики підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом?", %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Стать респондента		Вік, років				
		Чоловіча	Жіноча	18-29	30-39	40-49	50-59	≥60
Так, достатньо	14,1	16,5	12,2	13,2	15,0	13,7	14,7	14,3
Скоріше, достатньо	25,8	28,0	24,0	21,3	27,6	29,6	27,0	25,1
Скоріше, недостатньо	28,2	25,6	30,3	30,0	28,7	28,6	28,7	25,9
Недостатньо	20,6	19,3	21,7	24,3	18,6	17,0	19,5	21,9
<i>Важко відповісти</i>	11,3	10,6	11,8	11,2	10,1	11,1	10,1	12,8
Достатньо (в тому числі і скоріше, достатньо)	39,9	44,5	36,2	34,5	42,6	43,3	41,7	39,4
Недостатньо (в тому числі і скоріше, недостатньо)	48,8	44,9	52	54,3	47,3	45,6	48,2	47,8

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Таблиця 2.3

Зацікавленість населення в інформації про асоціацію з ЄС, %*

Варіанти відповідей	Серед усіх	Стать респондента		Вік, років				
		Чоловіча	Жіноча	18–29	30–39	40–49	50–59	≥60
Щодо переміщення та поїздок у країни ЄС	33,8	35,8	32,2	51,6	41,3	34,6	26,6	17,2
Щодо отримання освіти в країнах ЄС	33,8	30,7	36,3	25,2	30,0	30,3	36,9	44,4
Щодо змін митного законодавства, безмитної торгівлі	29,9	32,7	27,6	48,6	35,4	34,7	22,9	10,8
Щодо змін вимог до стандартів продуктів харчування	27,3	23,5	30,4	20,3	31,4	28,7	29,1	28,7
Щодо впливу Договору на курс гривні	21,6	22,1	21,3	19,4	19,2	22,1	27,5	21,7
Щодо можливостей працевлаштування в країнах ЄС	18,2	18,1	18,2	9,8	15,6	17,2	19,3	27,0
Щодо впливу на стосунки з Росією	18,0	16,6	19,1	30,7	19,8	18,2	14,5	7,7
Щодо змін у соціальному забезпеченні	17,2	18,8	15,9	15,3	16,6	17,2	22,4	16,6
Щодо перспектив українських підприємств /надбаннях і втратах/	13,8	16,2	11,8	13,0	16,8	15,8	15,8	10,1
Інше	0,3	0,0	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0	0,5
Ні про які	13,5	13,3	13,7	8,7	12,3	13,2	12,4	19,4

* Сума відповідей не дорівнює 100%, оскільки респондент мав змогу назвати до 3 варіантів відповіді.

Таблиця 2.3а

Зацікавленість населення в інформації про асоціацію з ЄС, за рівнем освіти, %*

Варіанти відповідей	Серед усіх	Освіта			
		Базова середня освіта (9 кл.)	Повна загальна середня	Базова вища освіта	Повна вища освіта
Щодо переміщення та поїздок у країни ЄС	33,8	20,8	33,3	34,0	38,9
Щодо отримання освіти в країнах ЄС	33,8	42,9	32,6	33,7	32,0
Щодо змін митного законодавства, безмитної торгівлі	29,9	19,3	32,7	31,6	28,1
Щодо змін вимог до стандартів продуктів харчування	27,3	29,2	23,8	27,9	30,4
Щодо впливу Договору на курс гривні	21,6	18,4	21,1	23,1	22,1
Щодо можливостей працевлаштування в країнах ЄС	18,2	23,0	16,7	17,1	19,0
Щодо впливу на стосунки з Росією	18,0	8,7	17,0	20,5	19,9
Щодо змін у соціальному забезпеченні	17,2	12,9	16,9	17,1	19,2
Щодо перспектив українських підприємств (надбаннях і втратах)	13,8	8,7	11,9	15,6	16,1
Інше	0,3	1,0	0,3	0,0	0,4
Ні про які	13,5	19,9	15,7	10,4	11,9

* Сума відповідей не дорівнює 100%, оскільки респондент мав змогу назвати до 3 варіантів відповіді.

Таблиця 2.36

**Зацікавленість населення в інформації про асоціацію з ЄС,
за регіоном опитування, %**

Варіанти відповідей	Серед усіх	Регіон опитування						
		Захід*	Центр**	Північ***	Схід****	Південь*****	АР Крим	м. Київ
Щодо переміщення та поїздок у країни ЄС	33,8	41,8	40,2	43,2	24,7	21,2	31,7	47,9
Щодо отримання освіти в країнах ЄС	18,0	19,6	17,4	28,5	16,3	19,7	5,5	11,6
Щодо змін митного законодавства, безмитної торгівлі	13,8	18,9	9,4	16,4	13,4	14,9	10,2	6,5
Щодо змін вимог до стандартів продуктів харчування	27,3	19,2	23,0	14,1	33,6	37,8	22,9	40,5
Щодо впливу Договору на курс гривні	21,6	18,9	32,9	19,1	18,6	29,0	19,2	14,8
Щодо можливостей працевлаштування в країнах ЄС	29,9	31,2	32,0	30,0	29,6	27,9	29,4	26,0
Щодо впливу на стосунки з Росією	18,2	8,8	19,8	12,7	25,6	22,0	22,7	3,9
Щодо змін у соціальному забезпеченні	33,8	33,6	33,1	25,0	35,4	37,9	27,4	42,7
Щодо перспектив українських підприємств / надбаннях і втратах/	17,2	8,8	14,5	4,2	26,2	23,5	25,1	9,5
Інше	0,3	0,2	0,0	0,0	0,5	0,5	1,0	0,0
Ні про які	13,5	15,1	9,9	15,6	13,4	9,1	21,2	14,6

* Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області.

** Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області.

*** Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області.

**** Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська області.

***** Миколаївська, Одеська, Херсонська області.

Висновок 2

Більшості опитаних (61,2%), станом на вересень 2013 р., відомо про заплановане підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом. Відмічається зниження поінформованості з цього питання із зменшенням рівня освіти. Так, серед опитаних з повною вищою освітою не знають про підписання Договору 20%, тоді як серед тих, хто має базову середню освіту, – 44,6%. Про заплановане підписання Договору менш поінформовані жителі Півночі (44,1%), АР Крим (32,2%) та Сходу (31,9%).

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Майже половині опитаних (48,8%), особливо молоді, недостатньо інформації про перспективи та ризики підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом (див. табл. 2.2).

Респондентам цікава інформація про зміни в соціальному забезпеченні, щодо переміщення та поїздок до країн ЄС і про можливості працевлаштування в країнах ЄС. Молодь найбільше цікавить інформація щодо переміщення та поїздок у країни ЄС. Водночас, люди, яким за 60, зацікавлені в інформації про зміни в соціальному забезпеченні (див. табл. 2.3).

3. Ставлення населення України до підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом

Таблиця 3.1

Розподіл відповідей на запитання: "Чи схвалюєте Ви підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом?", %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Стать респондента		Вік, років				
		Чоловіча	Жіноча	18–29	30–39	40–49	50–59	≥60
Так	27,3	30,4	24,6	32,4	30,8	26,5	25,3	22,2
Скоріше, так	25,0	25,0	25,0	26,6	28,2	27,3	22,8	21,0
Скоріше, ні	15,8	15,0	16,5	12,8	12,7	16,0	18,7	18,7
Ні	15,0	14,6	15,4	9,3	12,7	15,3	15,3	21,2
Важко відповісти	16,9	15,0	18,5	18,9	15,6	14,9	17,9	16,9
Так (у тому числі і скоріше, так)	52,3	55,4	49,6	59	59	53,8	48,1	43,2
Ні (у тому числі і скоріше, ні)	30,8	29,6	31,9	22,1	25,4	31,3	34	39,9

Таблиця 3.1а

Розподіл відповідей на запитання: "Чи схвалюєте Ви підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом?", за рівнем освіти, %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Освіта			
		Базова середня освіта (9 кл.)	Повна загальна середня	Базова вища освіта	Повна вища освіта
Так	27,3	22,2	23,6	28,9	32,3
Скоріше, так	25,0	20,3	24,3	24,3	28,4
Скоріше, ні	15,8	18,3	16,2	17,0	13,0
Ні	15,0	19,0	16,8	13,3	12,9
Важко відповісти	16,9	20,2	19,1	16,5	13,4
Так (у тому числі і скоріше, так)	52,3	42,5	47,9	53,2	60,7
Ні (у тому числі і скоріше, ні)	30,8	37,3	33	30,3	25,9

Таблиця 3.16

Розподіл відповідей на запитання: "Чи схвалюєте Ви підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом?", за регіоном опитування, %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Регіон опитування						
		Захід*	Центр**	Північ***	Схід****	Південь*****	АР Крим	м. Київ
Так	27,3	34,7	27,4	26,7	23,4	24,6	22,9	32,3
Скоріше, так	25,0	41,0	27,3	14,6	16,7	29,1	9,8	37,7
Скоріше, ні	15,8	6,7	18,3	13,4	19,5	22,1	25,8	4,6
Ні	15,0	5,8	11,8	5,8	24,2	15,6	36,1	2,8
Важко відповісти	16,9	11,8	15,2	39,5	16,2	8,6	5,4	22,6
Так (в тому числі і скоріше, так)	52,3	75,7	54,7	41,3	40,1	53,7	32,7	70
Ні (в тому числі і скоріше, ні)	30,8	12,5	30,1	19,2	43,7	37,7	61,9	7,4

* Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області.

** Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області.

*** Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області.

**** Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська області.

***** Миколаївська, Одеська, Херсонська області.

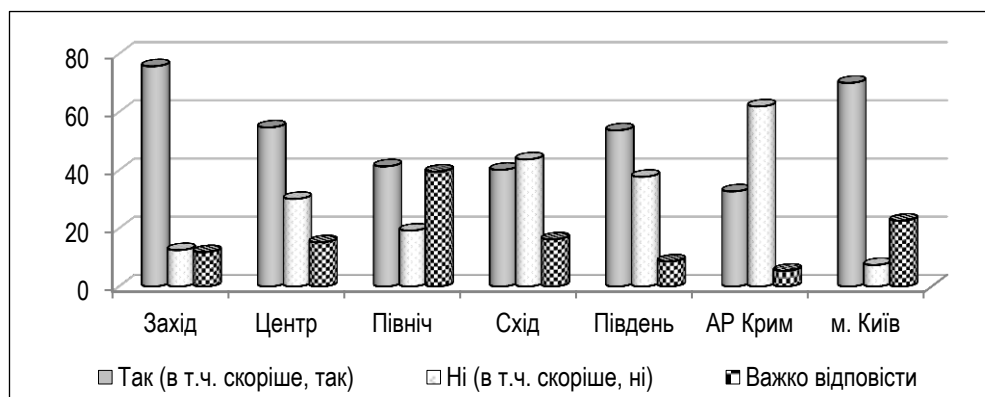

Рис. 3.1. Ставлення населення до підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом, за регіоном опитування, %

Висновок 3

Станом на вересень 2013 р. підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом схвалюють 52,3% опитаних, не схвалюють – 30,8%. Не змогли відповісти – 16,9%.

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Серед людей молодого віку (до 39 років) схвалюють євроінтеграцію 59%, не схвалюють – менше чверті. Серед представників старших вікових груп схвалюють менше половини: 48% серед 50–59- річних і 43% серед тих, кому за 60 років.

Найбільш значущі відмінності громадської думки в регіональному розрізі. Вищий рівень схвалення підписання Договору про асоціацію України з Європейським Союзом на Заході (75,7%), у Центрі (54,7%) та в південних регіонах (за винятком АР Крим). Серед жителів Криму найвищий рівень негативного ставлення до підписання договору про Асоціацію України з ЄС.

4. Ставлення населення стосовно приєднання України до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації

Таблиця 4.1

Розподіл відповідей на запитання: "Якщо найближчим часом буде проведено референдум, де Вас запитують: *Чи підтримуєте Ви приєднання України до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації? Як Ви проголосуєте?*", %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Стать респондента		Вік, років				
		Чоловіча	Жіноча	18–29	30–39	40–49	50–59	≥60
За приєднання	44,0	41,0	46,4	31,4	38,7	44,0	47,5	56,2
Проти приєднання	32,9	37,0	29,7	37,9	35,6	33,3	32,2	27,2
Важко відповісти	23,1	22,0	23,9	30,7	25,7	22,7	20,3	16,6

Таблиця 4.1а

Розподіл відповідей на запитання: "Якщо найближчим часом буде проведено референдум, де Вас запитують: *Чи підтримуєте Ви приєднання України до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації? Як Ви проголосуєте?*", за рівнем освіти, %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Освіта			
		Базова середня освіта (9 кл.)	Повна загальна середня	Базова вища освіта	Повна вища освіта
За приєднання до МС	44,0	52,4	44,1	41,7	42,5
Проти приєднання до МС	32,9	33,5	29,6	35,3	35,2
Важко відповісти	23,1	14,1	26,3	23,0	22,3

Таблиця 4.16

Розподіл відповідей на запитання: "Якщо найближчим часом буде проведено референдум, де Вас запитують: *Чи підтримуєте Ви приєднання України до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації?*

Як Ви проголосуєте?"; за регіоном опитування, %

Варіанти відповідей	Серед усіх	Регіон опитування						
		Захід*	Центр**	Північ***	Схід****	Південь*****	АР Крим	м. Київ
За приєднання до МС	44,0	18,4	48,4	29,3	57,4	61,0	74,6	15,8
Проти приєднання до МС	32,9	61,6	37,4	25,4	23,8	15,0	7,6	45,2
Важко відповісти	23,1	20,0	14,2	45,3	18,8	24,0	17,8	39,0

* Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області.

** Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області.

*** Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області.

**** Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська області.

***** Миколаївська, Одеська, Херсонська області.

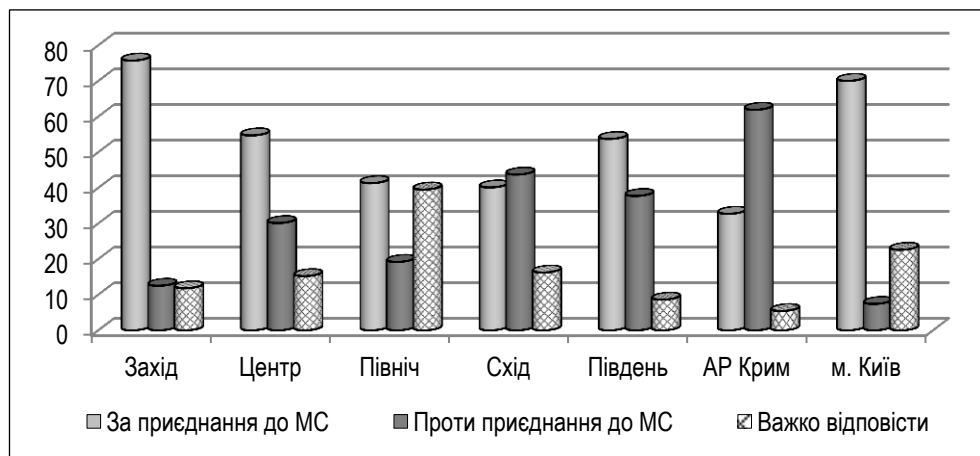

Рис. 4.1. Ставлення населення стосовно приєднання України до Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан і Російської Федерації

Висновок 4

Станом на вересень 2013 р., якби був проведений референдум, за приєднання до Митного союзу проголосували б 44% опитаних. Проти – 33%, вагалися б з відповіддю – 23%.

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Приєднання до Митного союзу схильні підтримати представники старших вікових когорт. Більше половини (56,2%) людей у віці старше 60 років проголосували б за приєднання до Митного союзу.

Інтеграція з МС знаходить підтримку у жителів АР Крим (74,6%), Півдня (61%) та Сходу (57,4%). Найнижчий рівень підтримки зафіксовано серед жителів Києва та західних областей.

*О. Н. Балакирева, канд. соціол. наук; Д. А. Дмитрук, канд. соціол. наук
Институт экономики и прогнозирования НАН Украины*

ИНТЕГРАЦИОННЫЕ ОРИЕНТАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ: ОСЕНЬ 2013 г.

В публикации по результатам мониторинговых опросов населения представлено динамику общественных настроений относительно двух возможных направлений интеграции Украины (Таможенный союз или ЕС) в зависимости от содержания и целей этих проектов, ориентаций на соответствующие базовые ценности.

Ключевые слова: интеграционные процессы, евроинтеграция, ассоциация, Таможенный союз, ЕС.

*O. Balakireva, PhD (Sociology), Institute for Economics and Forecasting,
Ukrainian National Academy of Sciences*

*D. Dmytruk, PhD (Sociology), Institute for Economics and Forecasting,
Ukrainian National Academy of Sciences*

INTEGRATION ORIENTATIONS OF THE POPULATION: AUTUMN of 2013

Based on the results of the monitoring surveys of the population, paper presents the dynamics of public opinion in regard to the two possible directions of Ukrainian integration (Customs Union or EU) depending on the content and objectives of these projects, aiming at the corresponding basic values.

Keywords: integration, European integration, association, Customs Union, EU.